

Jos odotat, älä ota

Suomessa syntyy vuosittain arviolta 600 alkoholin vaurioittamaa lasta. Alkoholi saattaa aiheuttaa myös keskenmenon.

Tutkimusprofessori Ilona Autti-Rämö toteaa, ettei raskauden aikaiselle alkoholinkäytölle ole turvarajaa. Jos odotat, älä ota.

Millaisia sikiön alkoholivauriot ovat?

Niitä on mahdoton ennustaa yksittäisen lapsen kohdalla. Alkoholin vaikutus riippuu ratkaisevasti siitä, missä vaiheessa raskautta altistus tapahtuu ja kuinka paljon äiti juo.

Osa äideistä juo läpi raskauden, ja vauvalla on selkeät vaurion merkit: pienikokoisuus, pieni pää ja poikkeavat kasvopiirteet sekä kehitysvamma. Näitä lapsia syntyy noin 60 vuodessa. Osalla on lisäksi jonkin elimen vaikea epämuodostuma.

Toinen ääripää ovat äidit, jotka ottavat pari lasillista silloin tällöin. Syntyvän lapsen aivojen toimintahäiriö saattaa tulla esiin vasta kouluiässä oppimisvaikeuksina. Näiden lievempien alkoholivaurioiden diagnosointi on kuitenkin haasteellista, erityisesti jos raskauden aikaisesta alkoholinkäytöstä ei saa luotettavaa tietoa.

Missä vaiheessa raskautta vaurio syntyy?

Jos raskaus on mahdollinen, ei pitäisi juoda humalaan.

Elimet kehittyvät varhaisraskaudessa, kun alkio on vasta 5-12-viikkoinen. Nimenomaan humalajuominen voi tässä vaiheessa aiheuttaa vaikean elinvaurion, kuten sydänvian.

Sen sijaan aivot jatkavat rakentumistaan koko raskausajan, kun hermosolut erikoistuvat, vaeltavat paikoilleen ja niiden välille syntyy yhteyksiä. Äidin juoma alkoholi siirtyy suoraan sikiöön, ja se on kehittyville aivoille pahin mahdollinen myrky. Sen vuoksi heti kun raskaus varmistuu, äidin pitäisi luopua alkoholista kokonaan synnytykseen saakka.

Mikä aivoissa häiriintyy?

Erittäin herkkiä alkoholille ovat aivopuoliskoja yhdistävä aivokurkiainen, hermosoluja sisältävä kuorikerros sekä pikkuaivot. Myös aivojen tukisolut, jotka huolehtivat hermosolujen ravinnonsaannista, voivat vaurioitua. Tiiviisti sanottuna hermosolujen määrä saattaa vähentyä, yhteydet solujen ja aivopuoliskojen välillä voivat häiriintyä samoin kuin hermosolujen tukirakenne. Kaikki nämä vauriot ovat pysyviä.

Aiheuttaako altistus aina vaurion?

Ei. Samalla tavalla alkoholia raskausaikana käyttäneille äideille syntyy aivan erilaisia lapsia. Vaurioiden syntyyn vaikuttaa myös geneettinen alttius sekä muut yksilölliset tekijät.

Pelastaako tieto lapsia?

Tieto tavoittaa toivottavasti paitsi naiset, jotka ovat pitäneet alkoholinkäyttöään sikiölle harmittomana, myös

SUOMEN AIVOSÄÄTIÖ

muut aikuiset. Naiselle saatetaan esimerkiksi tarjota alkoholia tilaisuuksissa, vaikka hän on näkyvästi raskaana.

Jokainen vanhempi toivoo tervettä lasta, ja alkoholi on ylivoimaisesti tärkein sikiön kehitystä uhkaava tekijä, johon odottava äiti voi itse vaikuttaa. Yhdeksän kuukautta on lyhyt aika naiselle, mutta lapsella se voi ratkaista koko elämän.

SyysAivot2010 / Anne Karuvuori